

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ РИЗИКІВ

Плеханова Т. Є.

Анотація. Інноваційна діяльність в умовах посилення конкурентної боротьби та підвищення вимог до якості продукції набуває пріоритетного значення. Комплексність характеру змін при впровадженні інновацій на підприємстві дозволяє говорити про необхідність аналізу всіх факторів, що впливають на його діяльність. У статті проаналізовано основні підходи до визначення понять «ризик» та «інноваційний ризик». Розглянуто найбільш поширені теорії ризику, а саме класичну та неокласичну. Проаналізовано деякі специфічні ризики інноваційної діяльності. Виявлено зовнішні фактори (прямої і непрямой дії) та внутрішні фактори (об'єктивні та суб'єктивні) інноваційного ризику. Розглянуто основні функції ризику: інноваційна, регулятивна, захисна та аналітична. Викладені теоретичні підходи можуть бути використані на етапі ідентифікації ризиків підприємства та дозволяють проаналізувати вплив факторів ризику зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства на реалізацію інноваційного проекту, а також дослідити взаємозв'язок між ними.

Ключові слова: ризик, інноваційний ризик, фактори інноваційного ризику, функції ризику.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ СУЩНОСТИ ИННОВАЦИОННЫХ РИСКОВ

Плеханова Т. Е.

Анотация. Инновационная деятельность в условиях усиленной конкурентной борьбы и повышенных требований к качеству продукции приобретает приоритетное значение. Комплексность характера изменений при внедрении инноваций на предприятии позволяет говорить о необходимости анализа всех факторов, влияющих на его деятельность. В статье проанализированы основные подходы к определению понятий «риск» и «инновационный риск». Рассмотрены наиболее распространенные теории риска, а именно классическая и неоклассическая. Проанализированы некоторые специфические риски инновационной деятельности. Выявлены внешние факторы (прямого и непрямого действия) и внутренние факторы (объективные и субъективные) инновационного риска. Рассмотрены основные функции риска: инновационная, регулятивная, защитная и аналитическая. Изложенные теоретические подходы могут быть использованы на этапе идентификации рисков предприятия и позволяют проанализировать влияние факторов риска внешней и внутренней среды предприятия на реализацию инновационного проекта, а также исследовать взаимосвязь между ними.

Ключевые слова: риск, инновационный риск, факторы инновационного риска, функции риска.

DETERMINATION OF THE ESSENCE OF INNOVATION RISKS

T. Pliekhanova

Abstract. Under conditions of the increased competition and strict requirements for product quality, innovation activity becomes a priority. The complex character of changes in the implementation of innovations in an enterprise suggests the need to analyze all factors influencing its activities. The article analyzes the main approaches to the definition of the concepts «risk» and «innovation risk». The most common theories of risk, namely, classical and neoclassical one, are considered. Some specific risks of innovation activity are analyzed. External factors (direct and indirect effects) and internal factors (objective and subjective) of an innovation risk are revealed. The main risk functions (innovative, regulatory, protective and analytical) are considered. The above mentioned theoretical approaches can be used at the stage of identification of enterprise risks, allow analyzing the influence of risk factors of the enterprise's external and internal environment on the implementation of an innovation project as well as investigating the interrelation between them.

Keywords: risk, innovation risk, innovation risk factors, risk functions.

Постановка проблеми. Як свідчить досвід розвитку економіки різних держав, ризик є невід’ємним фактором ринкової економіки. Обмеженість ресурсів, загострення конкуренції призводять до зростання невизначеності умов господарювання. Зростання ж невизначеності призводить до зростання ризиків підприємств.

Інноваційна діяльність у сучасних динамічних умовах ринку є одним з найважливіших факторів, що дозволяють підприємству підвищувати рівень конкурентоспроможності продукції, неухильно розвиватися та функціонувати на ринку. Підприємства, що займаються інноваційною діяльністю, стикаються з різного роду ризиками, зумовленими фінансовими витратами на проведення заходів, тимчасовим розривом між впровадженням нововведень і отриманням корисного результату, а також ймовірними витратами при впровадженні нововведень. Саме тому в останні роки спостерігається підвищення інтересу до проблематики оцінювання інноваційних ризиків серед науковців і керівників підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вдосконалення теоретичних, методологічних і прикладних аспектів ризиків було предметом дослідження таких всесвітньо відомих учених ХХ ст., як Ф. Найт [1], Дж. Нейман [2], Г. Марковіц [3], О. Моргенштерн [2], Ф. Модільяні, Ф. Рут, Дж. Тобін, Дж. Хікс, В. Шарп та ін.

У наш час проблематиці ризику приділяють увагу такі вітчизняні науковці та вчені близького зарубіжжя, як О. Альгін [4], І. Балабанов [5], І. Бланк, Є. Брігхем [6], В. Вітлінський [7], Б. Гардинер, П. Грабовий [8], В. Гранатуров [9], І. Івченко, С. Ілляшенко [10], І. Журавльова [11], Р. Качалов [12], В. Ковальов, В. Лук’янова [13], З. Литвин [14], А. Матвійчук, Л. Ріщук [15], Л. Таранюк [16], О. Устенко [17], В. Черкасов [18], Д. Штефанич [19], О. Ястремський [20] та ін.

Проте, незважаючи на активні наукові пошуки та вагомі здобутки в цьому напрямі, єдині концептуальні засади розуміння сутності ризику на сьогодні все ще не сформовано.

Мета статті. Головною метою дослідження є вивчення сутності поняття «інноваційний ризик», його ролі при здійсненні інноваційної діяльності, аналіз поглядів вчених-економістів на складові елементи цього поняття.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах ринкової економіки ризик є ключовим елементом підприємництва. У «Господарському кодексі України» [21, с. 29] зазначено, що підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик діяльність, що здійснюється суб’єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку. Однак процес прийняття відповідальності одночасно є і процесом прийняття на себе ризику.

Аналізуючи наукові праці вчених, можна виділити дві найбільш поширені теорії ризику: класичну та неокласичну. Класична теорія ототожнює економічний ризик з математичним сподіванням збитків, що можуть виникнути в процесі реалізації обраного рішення [22, с. 148]. Засновниками цієї теорії прийнято вважати Дж. Мілля та Н. Сеніора. Відповідно до неокласичної теорії поведінка економічного суб’єкта обумовлена концепцією граничної корисності [23; 24]. Її засновниками вважають А. Маршалла та А. Пігу. Отже, якщо класична школа головну увагу акцентує на загрозі отримання збитків, то представники неокласичної – на можливості досягнення бажаних цілей, розглядаючи збиток лише як один із можливих наслідків діяльності (у випадку відхилення від поставленої мети) [25, с. 164].

На думку Балабанова І. Т., ризик – це можлива небезпека втрат, що впливає зі специфіки тих чи інших явищ і видів діяльності суб’єкта [26]. Вітлінський В. В. та Великоіваненко Г. І. розглядають ризик як ситуацію, коли мають місце невизначеність, конфлікт, наявна багатоваріантність, і коли одночасно не всі альтернативні варіанти однаковою мірою сприятливі. Автори зазначають, що ризик присутній і є складовим елементом будь-якої управлінської діяльності (менеджменту) [7]. Райзберг Б. А., Лозівський Л. Ш., Стародубцева Є. Б. визначають ризик як небезпеку виникнення непередбачених втрат очікуваного прибутку, доходу або майна, грошових коштів у зв’язку з випадковою зміною умов економічної діяльності, несприятливими обставинами [27, с. 358]. Ілляшенко С. М. визначає, що ризик у загальному випадку слід розглядати як можливість або загрозу відхилення результатів конкретних рішень або дій від очікуваних [28].

Наукова література по-різному тлумачить поняття інноваційного ризику (табл. 1). Це пояснюється багатоаспектністю цього явища, а також практично повним його ігноруванням у чинному законодавстві, а у деяких випадках обмеженим застосуванням у реальній економічній практиці й управлінській діяльності підприємства.

Таблиця 1

Основні підходи до визначення поняття «інноваційний ризик»

Автор	Визначення
1	2
Беловолова О. М. [29]	Інноваційний ризик – це сукупність ризиків, що складається з ряду елементів, специфічних конкретно для даного інноваційного проекту, що реалізовується в середовищі конкретного економічного суб’єкта, і ризиків, характерних для традиційних бізнес процесів

1	2
Василенко В. О. [30]	Інноваційний ризик виникає при будь-яких видах діяльності, пов'язаних з інноваційними процесами, виробництвом нової продукції, товарів, послуг, їх операціями, комерцією, здійсненні соціально-економічних і науково-технічних проектів
Вяткин В. Н. [29]	Інноваційний ризик – це ймовірність утрат, що виникають при вкладенні підприємством засобів у виробництво нових товарів і послуг, що, можливо, не знайдуть очікуваного попиту на ринку
Вітлінський В. В., Верченко П. І. [7]	Це міра можливих збитків, що можуть виникнути при вкладенні підприємницькою фірмою коштів у виробництво нових товарів, технологій, послуг, що не відразу приймаються ринком або не знаходять свого споживача
В. М. Гранатуров [9]	Інноваційний ризик пов'язаний з фінансуванням і застосуванням науково-технічних нововведень. Оскільки витрати та результати науково-технічного прогресу розтягнуті і віддалені в часі, вони можуть бути передбачені лише в деяких, звичайно широких межах. Інноваційний ризик сприймається як об'єктивна та неминуча реальність
О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник [31, с. 150]	Це ймовірність виникнення втрат, недоотримання прибутків, небажаного розвитку середовища функціонування, відхилення від установлених цілей тощо
Л. І. Донець [32]	Це ймовірність втрат, що виникають при вкладенні підприємством коштів у виробництво нових товарів (послуг), які, можливо, не знайдуть очікуваного попиту на ринку
М. В. Грачева [33, с. 22]	Ймовірність виникнення несприятливої ситуації або відхилення реального результату від запланованого під час здійснення інноваційної діяльності (на кожному її етапі при розробленні, впровадженні та використанні нововведень), яка може спричинити незаплановані збитки, що виникають при вкладенні підприємством коштів у виробництво нових товарів або надання послуг, у розроблення нової техніки і технології, при вкладенні коштів у розроблення управлінських інновацій, які не дадуть бажаного ефекту

Джерело: сформовано автором на основі [7; 9; 29–33]

Таким чином, можна зробити висновок, що нема єдиного визначення інноваційного ризику. Узагальнивши зміст різних трактувань цього поняття, пропонується таке визначення, що інноваційний ризик – це ймовірність виникнення збитків або отримання прибутку, які можуть виникнути у разі інвестування в наукові дослідження, у виробництво нових товарів, а також впровадження науково-техніко-технологічних розробок.

Інноваційним проектам властива більша ризикованість порівняно з іншими. Для інноваційних проектів характерні специфічні ризики, невластиві іншим проектам. Наприклад, ризик невірно вибраного напрямку науково-дослідної і дослідно-конструкторської роботи (НДДКР). Цей ризик може виникнути при неякісній науково-технічній інформациі, недосконалій експертизі на етапі вибору шляхів реалізації фундаментальних досліджень, неможливості реалізувати результати досліджень на технологічному рівні. При плануванні інноваційного розвитку також може виникнути ризик недостатності матеріально-технічної і кадрової бази в результаті недостатності фінансування, неефективної роботи з інвесторами, слабкої матеріально-технічної бази. Також може виникнути ризик невірної оцінки перспектив завершення НДДКР. Чинниками цього можуть стати помилки в оцінці термінів, необхідних ресурсів, відсутності системи безперервного прогнозування ринкового середовища. Тому слід більш детально розглянути фактори ризиків інноваційних проектів.

Усі чинники, які впливають на зростання ступеня ризику, поділяють на дві групи [34]: об'єктивні та суб'єктивні (рис. 1).

На діяльність підприємства впливає велика кількість факторів зовнішнього середовища, на які необхідно реагувати [35]. Слід зазначити, що жоден із факторів зовнішнього середовища підприємства не можна розглядати ізольовано один від одного, оскільки їх взаємозалежність постійно зростає. До факторів прямої дії можна віднести конкурентів, клієнтів підприємства, постачальників, посередників і контактні аудиторії. До факторів непрямого впливу відносяться економічні, демографічні, екологічні, соціально-культурні, природно-географічні, науково-технологічні, міжнародні та політико-правові фактори. Фактори внутрішнього середовища також мають значний вплив на підприємство.

До об'єктивних відносять чинники, які не залежать безпосередньо від суб'єкта інноваційної діяльності. Конкретне підприємство має будувати свою діяльність таким чином, щоб згладжувати їхній деструктивний вплив і використовувати сприятливі можливості. До суб'єктивних чинників належать ті, які характеризують безпосередньо суб'єкт господарювання, що реалізує інноваційний проект. Взаємозв'язок між підприємством і факторами інноваційного ризику наведено на рис. 2.

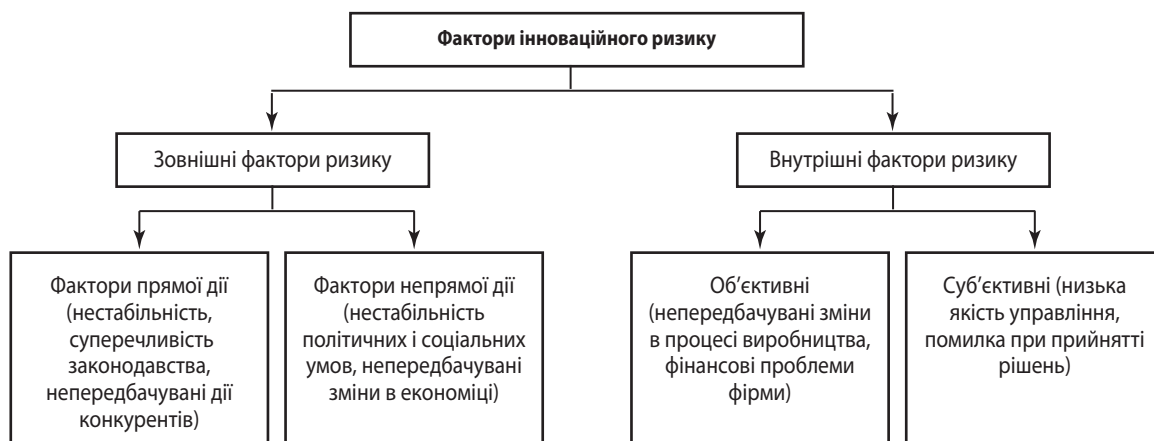

Рис. 1. Система взаємодії між підприємством і зовнішнім і внутрішнім середовищем

Джерело: сформовано автором на основі [34]

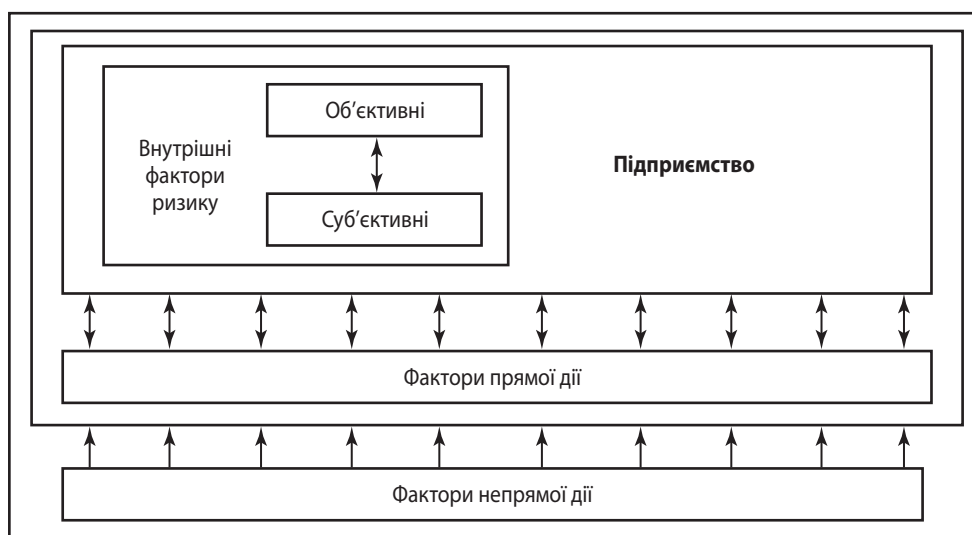

Рис. 2. Взаємозв'язок між підприємством і факторами інноваційного ризику

Джерело: сформовано автором

Слід зазначити, що фактори прямої дії можуть впливати на підприємство, як і навпаки, оскільки підприємство активно контактує зі споживачами та постачальниками, аналізує роботу конкурентів, посередників і контактні аудиторії. Своєю чергою, розглянуті суб'єкти також оцінюють перспективність відносин із підприємством і реагують на зміни в політиці підприємства. Однак впливати на фактори непрямой дії підприємство не може, тому доцільно пристосовуватися до змін в умовах господарювання.

Розглянемо основні функції ризику: інноваційна; регулятивна; захисна; аналітична (рис. 3).

Ризик, що виникає в процесі інноваційної діяльності, може мати негативний вплив на діяльність підприємства. Це пов'язано з можливими фінансовими втратами внаслідок несприйняття продукції новим ринком, концентрації зусиль на безперспективних напрямках, перебудови налагодженої системи взаємодії з економічними контрагентами, перебудови традиційної налагодженої системи функціонування і управління підприємством, високі витрати на залучення висококваліфікованих фахівців ззовні. Однак ризик може стати і стимулюючим фактором, оскільки розробка та впровадження інновацій на підприємстві дозволить випередити конкурентів, використовувати переваги першовідкривача, розширити адапційні можливості підприємства до змін ситуації на ринку, реалізувати творчий потенціал працівників, удосконалити організаційну структуру управління та комунікацію між підрозділами, поліпшити фінансові результати.

Таким чином, інноваційна діяльність в умовах посилення конкурентної боротьби і підвищення вимог до якості продукції набуває пріоритетного значення. Інноваційний ризик передбачає виникнення ризиків,

пов'язаних із розробкою і реалізацією наукових проектів, їх ефективною апробацією і впровадженням у виробничий процес, отриманням очікуваних науково-технічних, економічних, ресурсних, соціальних і екологічних видів ефекту від реалізації інновацій.

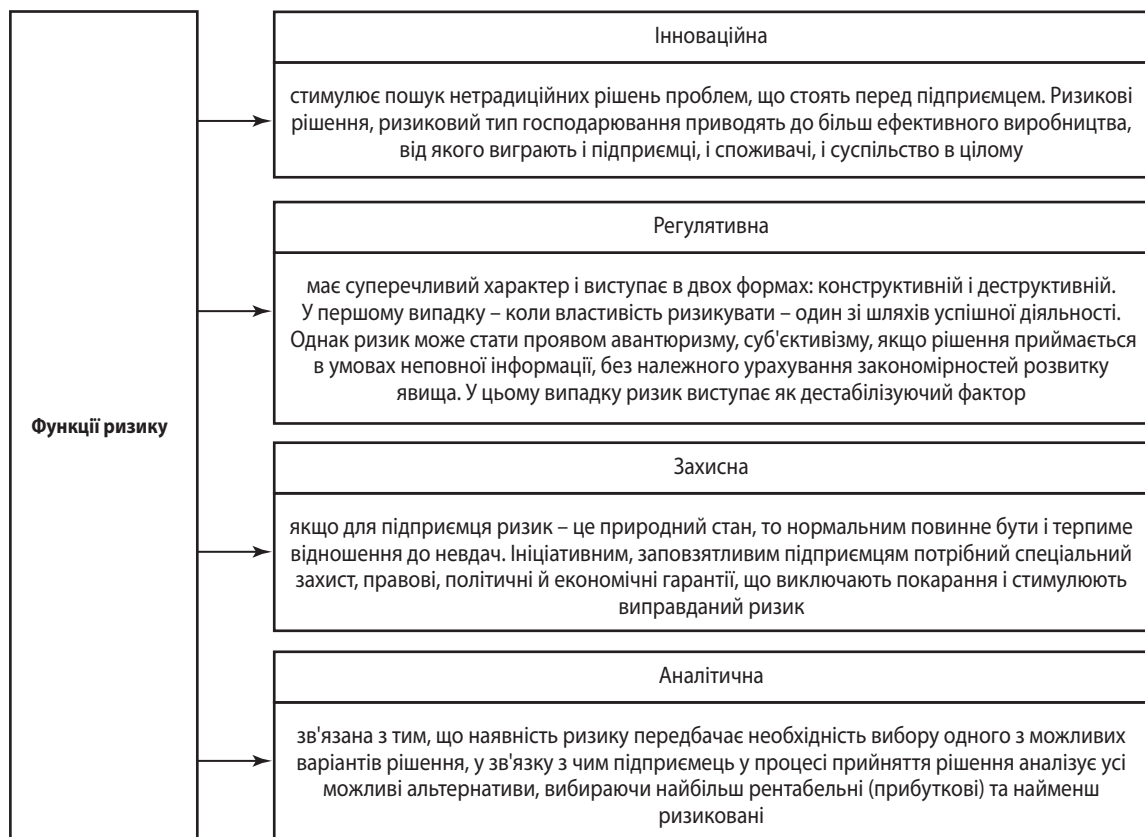

Рис. 3. Характеристика функцій ризик-менеджменту

Джерело: сформовано автором на основі [36]

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, планування та реалізація інноваційних проектів на підприємстві супроводжується цілою низкою ризиків, пов'язаних із невизначеністю зовнішнього середовища та проблемами, що можуть виникнути в процесі реалізації інноваційних проектів. Тому в умовах невизначеності необхідно приділити достатньо уваги розробці та впровадженню методів прийняття рішень щодо інноваційних проектів, які б забезпечували мінімізацію витрат і підвищували ефективність їх впровадження.

Інноваційний ризик слід розглядати як самостійний вид ризику поряд із фінансовими, виробничими, комерційними та технічними, а також аналізувати їх взаємозв'язок, що буде розглянуто у подальших дослідженнях.

Література: 1. Найт Ф. Х. Риск, неопределенность и прибыль. М.: Дело, 2003. 360 с. 2. Нейман Дж., Моргенштерн О. Теория игр и экономическое поведение. М.: Наука, 1970. 708 с. 3. Markowitz H. Portfolio Selection Efficient Diversification of Investments. New York-London: John Wiley&Sons, Inc.; Chapman & Hall, Limited, 1959. 344 p. 4. Альгин А. П. Риск и его роль в общественной жизни. М.: Мысль, 1989. 188 с. 5. Балабанов И. Т. Риск-менеджмент. М.: Финансы и статистика, 1996. 192 с. 6. Бригхем Е. Основы финансового менеджмента. Київ: ВАЗАКО, Молодь, 1997. 1000 с. 7. Вітлінський В. В., Великоіваненко П. І. Ризикологія в економіці та підприємстві: монографія. Київ: КНЕУ, 2004. 480 с. 8. Грабовый П. Г., Петрова С. Н. Риски в современном бизнесе. М.: Аланс, 1994. 200 с. 9. Гранатуров В. М., Литовченко І. В., Харічков С. К. Аналіз підприємницьких ризиків: проблеми визначення, класифікації та кількісні оцінки: монографія. Одеса: ІПРЕД НАН України, 2003. 164 с. 10. Ильяшенко С. Н. Совершенствование подходов к оценке риска проектов инновационного развития. *Вісник Сумського державного університету. Серія: Економіка*. 2001. № 6–7. С. 100–104. 11. Zhuravlyova I., Berest M., Poltina O., Lelyuk S. Detection of financial risks at macro-, mezo- and microlevels of economy. *Economic Annals-XXI*. 2017. Vol. 165 (5–6). P. 31–35.

12. Качалов Р. М. Управление хозяйственным риском. М.: Наука, 2002. 126 с. 13. Лук'янова В. В. Діагностика ризику діяльності підприємства: монографія. Хмельницький: ПП Ковальський В.В., 2007. 312 с. 14. Литвин З. Б. Аналіз інноваційних ризиків. *Економічний аналіз: зб. наук. пр.* 2013. Вип. 13. С. 249–253. 15. Ріщук Л. І., Струк Н. П. Організаційно-економічна модель управління ризиками на нафтопереробних підприємствах // *Ефективна економіка*. 2011. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_6_23. 16. Taraniuk L., Taraniuk K. Methodological basis of risk management system with regard to industrial activities in the course of radical transformations. *Economic Annals-XXI*. 2016. Vol. 156 (1–2). P. 67–70. 17. Устенко О. Л. Теория экономического риска: монография. Киев: МАУП, 1997. 164 с. 18. Черкасов В. В. Проблемы риска в управленческой деятельности: монография. М.: Рефл-бук; Киев: Ваклер, 1999. 288 с. 19. Управління підприємницьким ризиком/за заг. ред. Д. А. Штефаніча. Тернопіль: Екон. думка, 1999. 224 с. 20. Ястремський О. Невизначеність, ризик, інтереси в моделюванні економічної політики. *Банківська справа*. 2013. № 1. С. 20–30. 21. Господарський кодекс України. Харків: Право, 2011. 208 с. 22. Антология экономической классики: в 2 т. Т. 1/сост. И. А. Столяров. М.: МП «ЭКОНОВ», 1993. 480 с. 23. Marshall A. Principles of Economics. London: Macmillan and Co, 1920. URL: <http://oll.libertyfund.org/titles/1676183>. 24. Pigou A. The Economics of Welfare. London: Macmillan and Co, Limited, St.Martin's Street, 4th edition 1932. URL: http://files.libertyfund.org/files/1410/Pigou_0316.pdf. 25. Семенютіна Т. В. До питання обґрунтування сутності ризику як економічної категорії. *Економіка і регіон. Науковий вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка*. 2012. № 6 (37). С. 162–165. 26. Балабанов И. Т. Риск-менеджмент. М.: Финансы и статистика, 1996. 192 с. 27. Райзберг А., Лозовский Л., Стародубцева Е. Современный экономический словарь. М.: ИНФРА-М, 2006. 479 с. 28. Ілляшенко С. М. Економічний ризик: навч. посіб. Київ: Центр навч. літ., 2004. 220 с. 29. Инновационный менеджмент: учеб. для вузов/ под ред. С. Д. Ильенковой. М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997. 422 с. 30. Василенко В. О., Шматко В. Е. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. Київ: Центр навч. літ., 2005. 440 с. 31. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: навч. посіб. Львів: Нац. ун-т «Львівська політехніка»; Інтелект-Захід, 2007. 384 с. 32. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: навч. посіб. Київ: Центр навч. літ., 2006. 312 с. 33. Грачева М. В., Ляпина С. Ю. Управление рисками в инновационной деятельности: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по экономическим специальностям. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2010. 352 с. 34. Шегда А. В., Головатенко М. В. Ризики в підприємстві: оцінювання та управління: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 271 с. 35. Плеханова Т. Е. Визначення факторів ризику зовнішнього середовища підприємства, що реалізує інноваційні проекти. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Економіка і менеджмент. 2017. № 24. С. 130–134. 36. Донець Л. І., Шепеленко О. В., Баранцева С. М. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків. Київ: Центр учб. літ. 2012. 472 с.

References: 1. Nayt F. Kh. Risk, neopredelennost i pribyl. М.: Delo, 2003. 360 p. 2. Neyman Dzh., Morgenshtern O. Teoriya igr i ekonomicheskoye povedeniye. М.: Nauka, 1970. 708 p. 3. Markowitz H. Portfolio Selection Efficient Diversification of Investments. New York-London: John Wiley&Sons, Inc.; Chapman & Hall, Limited, 1959. 344 p. 4. Algin A. P. Risk i yego rol v obshchestvennoy zhizni. М.: Mysl, 1989. 188 p. 5. Balabanov I. T. Risk-menedzhment. М.: Finansy i statistika, 1996. 192 p. 6. Brihkhem Ye. Osnovy finansovogo menedzhmentu. Kyiv: VAZAKO, Molod, 1997. 1000 p. 7. Vitlinskyi V. V., Velykoivanenko P. I. *Ryzkolohiia v ekonomitsi ta pidpriemnytstvi*: monohrafiia [Riskology in Economics and Entrepreneurship: monograph]. Kyiv: KNEU, 2004. 480 p. 8. Grabovyy P. G., Petrova S. N. Riski v sovremennom biznese. М.: Alans, 1994. 200 p. 9. Hranaturov V. M., Lytovchenko I. V., Kharichkov S. K. *Analiz pidpriemnytskykh ryzkyv: problemy vyznachennia, klasyfikatsii ta kilkisni otsinky*: monohrafiia [Business Risk Analysis: Problem Definition, Classification and Quantitative Evaluation: monograph]. Odesa: IPREED NAN Ukrainy, 2003. 164 p. 10. Ilyashenko S. N. *Sovershenstvovaniye podhodov k otsenke riska proektov innovatsionnogo razvitiya* [Improvement of Approaches to Risk Assessment of Innovative Development Projects]. *Visnyk Sumskoho derzhavnoho universytetu*. Seriya: Ekonomika. 2001. No. 6–7. P. 100–104. 11. Zhuravlyova I., Berest M., Poltynina O., Lelyuk S. Detection of financial risks at macro-, mezo- and microlevels of economy. *Economic Annals-XXI*. 2017. Vol. 165 (5–6). P. 31–35. 12. Качалов Р. М. Управление хозяйственным риском. М.: Наука, 2002. 126 с. 13. Lukianova V. V. *Diahnostyka ryzku diialnosti pidpriemstva*: monohrafiia [Diagnosis of Enterprise Risk: monograph]. Khmelnytskyi: PP Kovalskyi V.V., 2007. 312 p. 14. Lytvyn Z. B. *Analiz innovatsiynykh ryzkyv* [Analysis of Innovative Risks]. *Ekonomichnyi analiz: zb. nauk. pr.* 2013. Issue 13. P. 249–253. 15. Rishchuk L. I., Struk N. P. Orhanizatsiino-ekonomichna model upravlinnia ryzkyamy na naftopererobnykh pidpriemstvakh // *Efektyvna ekonomika*. 2011. No. 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_6_23. 16. Taraniuk L., Taraniuk K. Methodological basis of risk management system with regard to industrial activities in the course of radical transformations. *Economic Annals-XXI*. 2016. Vol. 156 (1–2). P. 67–70. 17. Ustenko O. L. *Teoriya ekonomicheskogo riska*: monografiya [Theory of Economic Risk: monograph]. Kiev: MAUP, 1997. 164 p. 18. Cherkasov V. V. *Problemy riska v upravlencheskoy deyatelnosti*: monografiya [Problems of Risk in Management: monograph]. М.: Refl-buk; Kiev: Vakler, 1999. 288 p. 19. Upravlinnia pidpriemnytskym ryzkom/za zah. red. D. A. Shtefanycha. Ternopil: Ekon. dumka, 1999. 224 p. 20. Yastremskiy O. *Neviznachenist, ryzkyk, interesy v modeliuванні ekonomichnoi polityky* []. *Bankivska справа*. 2013. No. 1. P. 20–30. 21. Hospodarskyi kodeks Ukrainy. Kharkiv: Pravo, 2011. 208 p. 22. Antologiya ekonomicheskoy klassiki. Vol. 1/sost. I. A. Stolyarov. М.: МП «ЭКОНОВ», 1993. 480 p. 23. Marshall A. Principles of Economics. London: Macmillan and Co, 1920. URL: <http://oll.libertyfund.org/titles/1676183>. 24. Pigou A. The Economics of Welfare. London: Macmillan and Co, Limited, St.Martin's Street, 4th edition 1932. URL: http://files.libertyfund.org/files/1410/Pigou_0316.pdf. 25. Semeniutina T. V. *Do pytannia obgruntuвання sutnosti ryzkyu yak ekonomichnoi katehorii* [The Question of Substantiating the Nature of Risk as an Economic Category]. *Ekonomika i rehion. Naukovyi visnyk Poltavskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu imeni Yuriiia Kondratyuka*. 2012. No. 6 (37). P. 162–165. 26. Balabanov I. T. Risk-menedzhment. М.: Finansy i statistika, 1996. 192 p. 27. Rayzberg A., Lozovskiy L., Starodubtseva Ye. *Sovremennyy ekonomicheskyy slovar*. М.: INFRA-M, 2006. 479 p. 28. Illiashenko S. M. *Ekonomichnyi ryzkyk: navch. posib*. Kyiv: Tsentr navch. lit., 2004. 220 p. 29. *Innovatsionnyy menedzhment: ucheb. dlya vuzov/pod red. C. D. Ilenkovoy*. М.: Banki i birzhi, YuNITI, 1997. 422 p. 30. Vasylenko V. O., Shmatko V. E. *Innovatsiinyi menedzhment: navch. posib*. Kyiv: Tsentr navch.

lit., 2005. 440 p. **31.** Kuzmin O. Ye., Melnyk O. H. Teoretychni ta prykladni zasady menedzhmentu: navch. pocib. Lviv: Nats. un-t «Lvivska politekhnika»; Intel'ekt-Zakhid, 2007. 384 p. **32.** Donets L. I. Ekonomichni ryzyky ta metody yikh vymiryuvannya: navch. posib. Kyiv: Tsent' navch. lit., 2006. 312 p. **33.** Gracheva M. V., Lyapina C. Yu. Upravleniye riskami v innovatsionnoy deyatelnosti: ucheb. posobiye dlya studentov vuzov, obuchayushchikhsya po ekonomicheskim spetsialnostyam. M.: YuNITI-DANA, 2010. 352 p. **34.** Shehda A. V., Holovatenko M. V. Ryzyky v pidpriemnytvvi: otsiniuvannya ta upravlinnia: navch. pocib. Kyiv: Znannia, 2008. 271 p. **35.** Pliekhanova T. Ye. *Vyznachennia faktoriv ryzyku zovnishnoho seredovyscha pidpriemstva, shcho realizuie innovatsiini proekty* [Determination of the Environmental Risk Factors of an Enterprise Implementing Innovative Projects]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Seriya: Ekonomika i menedzhment. 2017. No. 24. P. 130–134. **36.** Donets L. I., Shepelenko O. V., Barantseva S. M. Obgruntuvannya hospodarskykh rishen ta otsiniuvannya ryzykiv. Kyiv: Tsent' uchb. lit. 2012. 472 p.

Інформація про автора

Плеханова Тетяна Євгенівна – аспірант кафедри економіки, управління підприємствами та логістики Харківського національного економічного університету ім. С.Кузнеця (просп. Науки, 9а, м. Харків, 61116, Україна; e-mail: tetianapliekhanova@gmail.com).

Информация об авторе

Плеханова Татьяна Евгеньевна – аспирант кафедры экономики, управления предприятиями и логистики Харьковского национального экономического университета им. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, г. Харьков, 61116, Украина; e-mail: tetianapliekhanova@gmail.com).

Information about the author

T. Pliekhanova — Postgraduate Student of Department of Economics, Enterprise Management and Logistics of Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61116, Ukraine; e-mail: tetianapliekhanova@gmail.com).

*Стаття надійшла до ред.
13.12.2017 р.*

JEL Classification: C 130; M 210; G 310; G 320; G 340

УДК 330.101.658.14/.17

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА ЗА РИНКОВИМ ПІДХОДОМ

**Сердюков К. Г.
Алейнікова Н. М.**

Анотація. На сьогодні виникає велика потреба в оцінці вартості акціонерного товариства. У статті розвинуто ринковий підхід до оцінки вартості акціонерного товариства, який дозволяє визначити альтернативну вартість з послідовним корегуванням розрахованої вартості на базі цінних (ринкових) мультиплікаторів внаслідок зміни факторів вартості та ризику, а також з урахуванням сукупного потенціалу вартості. Імплементацию впровадження оцінки вартості акціонерного товариства за ринковим підходом продемонстровано на прикладі чотирьох підприємств. Отримані результати свідчать про дієвість запропонованих рекомендацій.

Ключові слова: оцінка вартості акціонерного товариства, потенціал вартості, альтернативна вартість, ринковий підхід.

© Сердюков К. Г., Алейнікова Н. М., 2017